

ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Της **ΤΙΤΙΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΙΑ**

Η σάρκα, αμφίβολη παραμυθία

ΙΑΚΩΒΟΣ ΑΝΥΦΑΝΤΑΚΗΣ
Αλεπούδες στην πλαγιά
 εκδ. Πατάκη

Σε μια νουβέλα των εκατό περίπου σελίδων, με τίτλο υπαινικτικό και προερχόμενο από το ποίημα του Ουάλας Στίβενς στην προμετωπίδα της, ο Ιάκωβος Ανυφαντάκης, μιλάει για την κρίση χωρίς να λέει λέξη γι' αυτήν. Και μαζί μιλάει για όλα όσα είναι ανθρώπινα εντός και εκτός κρίσης, στον ιστορικό χρόνο της ανθρώπινης κοινωνίας και τον ελάχιστο της ανθρώπινης υπόστασης. Έχοντας ως ήρωες δύο ανθρώπους και τρία βιβλία.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή: ένας λέκτορας που σαρανταρίζει και έχει επιλέξει, εκών άκων, τη μοναξιά, συναντά σε μια παραλία μια παλιά του φίλη από τη Σχολή, παντρεμένη με παιδιά. Η ζωή του μοιράζεται ανάμεσα στη διατριβή του για τον Χάινριχ Μπελ, στις ιστορίες που φτιάχνει με τον νου του, συχνά με τους ήρωες του «Κλόουν», τον οποίο ξαναδιαβάζει συνεχώς, τις φαντασιώσεις του και τις αναμνήσεις περασμένων στιγμών της ζωής του. Στη ζωή της φίλης του, κάποτε κυριαρχούσε ο Τόμας Μαν και ο «Θάνατος στη Βενετία», πάνω στον οποίο έκανε τη δική της διατριβή. Τώρα είναι καλή σύζυγος και μητέρα. Το τρίτο βιβλίο είναι η «Μαντάμ Μποβαρύ» του Φλωμπέρ, το οποίο επίσης διαβάζει ο λέκτορας στην παραλία.

Ο νεαρός ακαδημαϊκός που τίποτα δεν μοιάζει να τον συγκλονίζει, είναι γαντζωμένος στο σώμα του, ανάγει τελικά την ιστορία του κορμιού –του δικού σε συνάρτηση με κάποια άλλα– σε κορμό της ιστορίας του, αποκρύπτοντας πίσω από το χλιαρό ερωτικό μοτίβο

το πάθος της αφήγησης και του κειμένου. Ένα πάθος που πιστοποιείται από τη θέση του στην καθημερινότητα του ήρωα. Κλίμακα επιθυμίας και πόθου η οποία όμως περιγράφεται με μέτρο, συννευρέσεις που προκύπτουν ως αναγκαιότητα από τις συναντήσεις, αναγκαιότητα που όμως είναι άλλη από αυτή που φαντάζεται ο αναγνώστης στην αρχή, καθώς η ιστορία των δύο φίλων αποδεικνύεται άλλη, το παρελθόν τους ανατρέπεται, όπως διαβάζει κανείς στο οπισθόφυλλο. Με τον μόνο τρόπο που μπορεί να ανατραπεί το παρελθόν, μέσα από εκείνα που λείπουν ή περισσεύουν στις αφηγήσεις κι αλλάζουν τον τόνο, τα συναισθήματα, τις σχέσεις, τα ερμηνεύουν έως και αντίθετα, τραβάνε το χαλί κάτω από τα πόδια του αναγνώστη.

Ο Ανυφαντάκης κατέχει τις αφηγηματικές τεχνικές, διαχειρίζεται πολύ καλά τον χρόνο και τις ανατροπές, την ισότονη φωνή του αφηγητή, που μοιάζει να επιστρέφει στα γεγονότα ενώ απομακρύνεται από αυτά. Ελέγχει πλήρως την τονικότητα της αφήγησης του και, κυρίως, την καταβύθισή της στις αφηγήσεις των άλλων, σχολιάζοντας μέσα από την επιθυμία το κοινωνικό σώμα. Έτσι ο Χάινριχ Μπελ και ο εμβληματικός του κλόουν, στα ιστορικά τους συμφραζόμενα, στη λειτουργία και την πρόσληψή

τους, θέτουν το ζήτημα του έρωτα σε σχέση με εκείνο της πολιτικής, του κοινωνικού πλαισίου και, εντέλει, τη γενικότερη κοινωνική συνθήκη, ανασηματοδοτώντας τον γάμο της παλιάς ερωμένης του λέκτορα με το χασαπόπαιδο και της φίλης του με τον φαρμακοποιό που θα μπορούσε να γίνει υπουργός και όχι μόνο, και σχολιάζοντας υπόρρητα τη γυναικεία συνθήκη και χειρα-

φέτησή μέσα σε μια κοινωνία που μοιάζει να την κινεί ένας αυτόματος πιλότος – αλλά την ίδια στιγμή παραμένει πολύπλοκη όσο ο άνθρωπος και το κορμί του. Η Μαντάμ Μποβαρύ έρχεται να σφραγίσει τις ψευδαισθήσεις και την υποκρισία της επαρχίας.

Κι ο Τόμας Μαν, ειδικά στον «Θάνατο στη Βενετία» να καταγράψει την τυραννία της σάρκας, μπροστά σε μια θάλασσα «βίωμα της αιωνιότητας, του τίποτα και του θανάτου», όπως ο ίδιος έλεγε, ίδια μ' αυτήν στην οποία κατα-

φεύγει διαρκώς ο αφηγητής και μαζί άλλη. Ο Ανυφαντάκης καταφέρνει λοιπόν να μεταδώσει κάτι από τον ρυθμό που οδήγησε στην κρίση, κάτι από τις αιτίες που την έφεραν από μακριά, δείχνοντας έτσι τον ορίζοντα πιο κλειστό παρά ποτέ. Με τη σάρκα να παραμένει μοναδική, αλλά αμφίβολη κι αυτή, παραμυθία.

